

Ústredný banský archív v Banskej Štiavnici

Drevársky a banský priemysel účastinná spoločnosť v Bratislave

DBP

1917 - 1948

Banská Štiavnica 1971

Úvod

Vznik a právne pomery firmy Drevárskeho a banského priemyslu účastinej spoločnosti.

Dňa 24. septembra 1917 založili niektorí zámožnejší občania zo Žiliny novú firmu, ktorá pod názvom „Žilinský drevový priemysel a obchodná účastinná spoločnosť v Žiline" bola zaznačená do obchodného registra Sedrie v Trenčíne pod číslom 433/1 1. Nová spoločnosť nemala vôbec bankový charakter. Podľa §2 stanov predmetom podnikania bolo:

a/ Kúpa a predaj lesov, ťažba dreva, drevoobchod. Zakladanie, prenajímanie a udržiavanie parných a vodných píl v prevádzke.

b/ Kúpa a predaj poľnohospodárskych plodín, koloniálnych plodín, korenín, oleja a iného tovaru. Prijímanie cudzieho tovaru do zálohy.

c/ Nadobúdanie nehnuteľností k vlastným cieľom.

Uznesením riadneho valného zhromaždenia z 30. júna 1923 dochádza k zmenám v organizácii firmy. Boli zmenené viaceré paragrafy stanov firmy. § 2 stanov sa doplnil bodom d/, ktorý znel: Nadobúdanie, zakladanie, prenajímanie bankových závodov, ich udržiavanie v prevádzke a prevádzanie všetkých prác patriacich do obehu banského priemyslu 2. Spoločnosť vtedy zmenila i svoje sídlo i názov. Sídlom sa stali Markušovce. Jej nový názov bol „Drevový a bankový priemysel, účastinná spoločnosť". Stalo sa tak preto, lebo hlavným akcionárom a rozhodujúcim činiteľom spoločnosti sa stal gróf Mikuláš von Ballestrem, statkár v Kuneráde. Mikuláš von Ballestrem, vlastnil totiž banké pole komplexu Gretl - Roztoky vo výmere 8,755 km² a banké miery na mangánovú rudu v Kišovciach vo výmere 0,812 km². Okrem toho patrili mu pozemky pri Markušovciach v Spišskej Novej Vsi, Tepličke, Závadke a Nálepkové /prv Vondrišel/. Vlastnil tiež prevádzkové zariadenia, pražiarnu, úpravňu, mechanickú dielňu, elektrickú centrálnu pílu a niekoľko obytných domov pre úradníkov a robotníkov v Markušovciach 3. Tento stopercentný účastinný kapitál Drevového a banského priemyslu, účastinej spoločnosti v Markušovciach, získala dňa 1. decembra 1936 za 788.062.092 ríšskych mariek Banská a hutná spoločnosť v Prahe, respektíve k jej koncernu patriace firmy: Účastinná spoločnosť predtým Coburg banké a hutnícke závody v Bratislave /ďalej len Účastinná spoločnosť predtým Coburg/, „Wegierska Gôrka", banká a hutnícka účastinná spoločnosť, Wegierska Gôrka 4.

Na mimoriadnom valnom zhromaždení dňa 26. apríla 1937 boli prijaté nové stanovy

spoločnosti. Firma dostala nový názov: Drevársky a banský priemysel, účastinná spoločnosť a za jej sídlo určili Bratislavu. V Markušovciach ostala len závodná správa.

Po politických zmenách roku 1939 výhradnou majiteľkou účastín Drevárskeho a banského priemyslu sa stala Účastinná spoločnosť predtým Coburg.

Drevársky a banský priemysel sa stal v roku 1944 vlastníkom väčšiny účastín firmy „Karbonia, slovenská obchodná účastinná spoločnosť“ ktorá v rokoch 1940 - 1945 mala obchod s uhlím, koksom, dreveným uhlím a pod.

Výmerom Povereníctva SNR pre priemysel a obchod v Bratislave číslo 501 - 1031 zo dňa 9. júla 1945 bola firma daná pod národnú správu 5.

Firma Drevársky a banský priemysel zanikla na základe vyhlášky ministra priemyslu zo dňa 7. marca 1946. Jej majetkovú podstatu a práva prevzali Železorudné bane n. p. v Spišskej Novej Vsi dňom 1. 1. 1946 6.

Z dejín fondu.

Po znárodnení /roku 1945/ Účastinnej spoločnosti boli písomnosťami DBP spolu s písomnosťami Účastinnej spoločnosti /Coburg/ a firmy Karbonia, slov. obchodnej účastinnej spoločnosti prevezené do podnikového archívu Kovosmaltu, n. p. v Trnave. Podnikový archívár Kovosmaltu, n. p., v Trnave vyčlenil písomnosti, ktoré patrili DBP a firme Karbonia, slov. obchodná účastinná spoločnosť. Tieto boli prvrzaté do archívnej úschovy Ústredného banského archívu v Banskej Štiavnici /vtedy Oddelenie hospodárstva Štátneho slovenského ústredného archívu v Banskej Štiavnici/ roku 1963.

Z písomností DBP bol pri terajšom usporiadaní vyčlenený spisový materiál firmy Karbonia, slov. obchodnej účastinnej spoločnosti, ktorý bude tvoriť samostatný fond.

Možnosti využitia fondu.

Medzi písomnosťami fondu Drevársky a banský priemysel najdôležitejšie sú správy o

prehliadkách banského majetku, ktoré podávali bankí odborníci, keď išlo o odpredaj akcií účastinnej spoločnosti. Správy poskytujú údaje o geologických pomeroch, rudných zásobách, doprave, úprave a zložení rúd, baní Gretl a baní v Roztokách.

Keďže Drevársky a banký priemysel účastinnej spoločnosti v Bratislave, mal záujem o bane Gelnického banského ťažiarstva, v korešpondencii týkajúcej sa odpredaja týchto baní nájdeme o nich cenné údaje.

Korešpondencia Národnej správy Drevárskeho a banského priemyslu a neskôr Slovenských závodov na smaltovaný a železný tovar, n. p., v Bratislave so ŽB v Spišskej Novej Vsi umožňuje bádateľovi sledovať postup pri znárodnení Drevárskeho a banského priemyslu, účastinnej spoločnosti.

Štatistické výkazy poskytnú prehľad o ťažbe rudy, jej kovnatosti, výrobných nákladoch, počte zamestnancov, vyplatených mzdách, daniach atď.

Z účtovného materiálu je možné získať prehľad o celkovom hospodárení firmy Drevárskeho a banského priemyslu.

Usporiadanie písomnosti.

Zachované písomnosti firmy Drevársky a banký priemysel predstavujú len zlomok registratúry. Písomnosti tvoria spisy a účtovný materiál. Pôvodná spisová manipulácia sa zo spisov nedala zistiť. Pri terajšom usporadovaní a spracovaní fondu sme uznali za najvhodnejšie usporiadať spisový materiál podľa vecného obsahu takto:

1/ Zápisnice zo zasadaní správy Drevárskeho a banského priemyslu

2/ Právne záležitosti

a/ Organizačno - právne

b/ Majetko - právne

c/ Ostatné právne záležitosti

3/ Korešpondencia s Gelnickým bankým ťažiarstvom.

4/ Korešpondencia Národnej správy Drevárskeho a banského priemyslu zo

Železorudnými baňami, n. p. v Spišskej Novej Vsi.

5/ Záležitosti zamestnancov Drevárskeho a banského priemyslu.

6/ Štatistické výkazy.

Spisy v jednotlivých skupinách sú usporiadané chronologicky.

Účtovný materiál fondu tvoria hlavné účtovné knihy a účtovné prílohy. Účtovné prílohy obsahujú: záverečný účet, výkazy príjmov zamestnancov, investície, inventárne jednotky a iné. Účtovným obdobím je jeden rok. Za účtovným materiálom usporiadaným podľa ročných účtovných období sú chronologicky usporiadané rôzne účtovné písomnosti, ktoré nemohli byť zaradené do predchádzajúcich, pretože sa jednotlivé písomnosti vzťahujú na viac ročných období.

Za fondom sú pričlenené osobné spisy so skartačnou lehotou S - 45.

Spracovanie inventára.

Inventárnu jednotku pri spisovom materiáli tvorí vecná skupina spisov z ročného prípadne viacročného obdobia. Inventárny záznam pri spisoch pozostáva z inventárneho čísla, časového rozpätia a čísla krabice.

Inventárnu jednotku pri účtovnom materiáli tvorí hlavná účtovná kniha s účtovnými prílohami za ročné obdobie. Pri rôznych účtovných písomnostiach, ktoré sa vzťahujú na viac ako jeden rok tvorí inventárnu jednotku skupina týchto písomností z viacročného obdobia.

Inventárny záznam pri účtovnom materiáli pozostáva z inventárneho čísla, označenia roku /pri rôznych účtovných písomnostiach časového rozpätia/ a čísla krabice.

Fond usporiadal, vyskartoval a inventár vypracoval roku 1971 Jozef Surovec.

Poznámky.

1. Ústredný banský archív /ďalej len ÚBA/, fond Drevársky a banský priemysel,
účasťinná spoločnosť v Bratislave /ďalej len DBP/, inv. č. 4.

2. Tamže, inv. č. 6

3. Tamže, inv. č. 20

4. Tamže, inv. č. 22

5. Tamže, inv. č. 33

6. Tamže, inv. č. 37

SNA, Slovenský banský archív

Zoznam použitých skratiek.

DBP - Drevársky a banský priemysel, úč. spol.

RÚNV - Revírny úrad Spišská Nová Ves

ŽB - Železnorudné bane, národný podnik

BHB - Banské hejtmanstvo v Bratislave

MNO - Ministerstvo národnej obrany

SNA, Slovenský banský archív

I. Spisy

1. Zápisnice zo zasadání správy DBP.

inv. č.	rok	krabica
1.	1934 - 1944	1
Zápisnice zo zasadání valného zhromaždenia DBP.		
2.	1937 - 1944	1
Zápisnice zo zasadání správnej rady DBP.		
3.	1939 - 1943	1
Zápisnice z ustavujúcich zasadání správnej rady DBP.		

2. Právne záležitosti.

a/Organizačnoprávne

4.	1917 - 1944	1
Vznik a právne pomery úč. spoločnosti DBP.		

/Výtahy z obchodného registra, zmeny a dodatky k zapísaným firmám a i./

5. 1926 - 1942 1

Živnostenský list firmy DBP z roku 1926 a odpis doplnku z roku 1942.

6. 1933 - 1942 1

Stanovy úč. spoločnosti /doplňky, zmeny/.

7. 1937 1

Oznámenie BHB Krajskému súdu v Levoči o zmene plnomocníkov DBP.

8. 1937 1

Reorganizačné záležitosti firmy DBP.

9. 1937 - 1945 1

Zoznam členov správy.

10. 1937 - 1945 1

DBP splnomocňuje Ing. Wilfrieda Kopetschkeho vedením prevádzky baní v Dobšinej.

11. 1938 - 1939 1

Zápis firmy DBP do zoznamu registrovaných podnikov dôležitých pre obranu štátu /výnos MNO/ a i.

12. 1940 1

Výmer župného úradu v Bratislave o nežidovskej povahe podniku DBP.

13. 1

Vymenovanie Ing. Branislava Chrapa za národného správcu DBP podľa výmeru povereníctva SNR pre priemysel a obchod v Bratislave.

14. 1945 1

Národná správa DBP splnomocňuje Ing. Ctibora Kalabisa vedením prevádzky baní v obvode RÚNV.

b/ Majetkové.

15. 1924 1

Hornosliezka úč. spol. pre železničiarne potreby v Gleiwitz predáva DBP celý svoj majetok na území Slovenska.

16. 1924 - 1939 1

Vloženie vlastníckeho práva priemyselnej železnice „Markušovce - Roztoky" v prospech DBP /prehlásenie o vlastníctve, uznesenie Krajského súdu v Levoči, fotokópia/.

17. 1927 - 1939 1
Povolenie výstavby lanovej dráhy v katastrálnom území Teplička
/evidencia prenájomných zmlúv, výkaz lesných plôch prepustených
DBP mestom Spišská Nová Ves, zoznam pozemkov a budov DBP
v obci Teplička, zápisnica z pochôdzky lanovky, mapové prílohy/.
18. 1933 - 1946 2
Poist'ovacie zmluvy proti požiaru, blesku, výbuchu a iné.
19. 1935 - 1937 2
Správy o majetku a hospodárení v baniach DBP v Markušovciach +
orientačný nákres závodu.
20. 1936 2
Správa o banskom majetku grófa Dr. Mikuláša von Ballestrema
/budovy, pozemky, banské polia a miery/.
21. 1936 2
DBP oznamuje Krajskému úradu v Bratislave vlastnícke právo
k výhradným kutbám a banským mieram v pohraničnom pásme.
22. 1936 - 1939 2
Kúpa akcií grófa Dr. Mikuláša von Ballestrema Banskou a hutnou
spoločnosťou v Prahe.

23. 1937 - 1938 2
Výpisy bankých polí firmy DBP z bankých kníh podľa kúpnopredajných zmlúv zo dňa 16. a 18. júna 1924.
24. 1937 - 1938 2
DBP zasiela RÚNV zoznam výhradných kutieb na železnú a mangánovú rudu.
25. 1937 - 1946 3
Pozemky firmy DBP /výpisy z pozemkových kníh o majetku firmy DBP, predaj pozemkov, odškodné za pozemky, odpis prenájomnej zmluvy s mestom Spišská Nová Ves z roku 1895 a iné.
26. 1938 - 1944 3
Budovy firmy DBP, telefónne zariadenia v nich a iné.
27. 1939 3
Zoznam bankého majetku /bankých mier/.
28. 1940 3
Výmer župného úradu v Ružomberku DBP o vlastníctve výhradných kutieb a bankých mier.
29. 1940 - 1941 3
Prepis výhradných kutieb z DBP na Banskú a hutnú spoločnosť v Prahe.

30. 1941 3
DBP predáva firme Banská a hutná spoločnosť v Prahe päť banských polí /kúpna zmluva, výpisy z banskej knihy, žiadosť o prepis, uznesenie Krajského súdu v Levoči/.
31. 1941 - 1945 3
Kúpnopredajná zmluva o predaji banského poľa VENUS firmou Banská a hutná spoločnosť v Prahe firme DBP /uznesenie Krajského súdu v Levoči, žiadosť o výpis z banskej knihy/.
32. 1943 - 1944 3
Zoznamy nehnuteľného majetku firmy DBP.
33. 1945 3
Výmer o prechode DBP pod národnú správu.
34. 1945 - 1946 3
Súpis majetku firmy DBP pri odovzdávaní ŽB.
35. 1945 - 1946 3
Komasácia kutísk v Hnilčíku a jeho okolí.
36. 1946 3
Prepis kutiaceho povolenia z firmy DBP na národný podnik ŽB v Spišskej Novej Vsi.

37. 1946 3

Vyhláška ministra priemyslu zo dňa 7. marca 1946 o zriadení národného podniku ŽB, ku ktorému boli pričlenené majetkové podstaty a práva znárodnených podnikov, medzi nimi i DBP.

38. 1946 3

Uznesenie Krajského súdu v Levoči, ktorým sa na základe dekrétu prezidenta republiky číslo 100/1945 a na základe vyhlášky ministra priemyslu zo dňa 7. marca 1946 číslo 1113 Ú. v. číslo 35 prenáša vlastnícke právo majetkovej podstaty a práv firmy DBP na národný podnik ŽB.

c/ Ostatné právne záležitosti.

39. 1926 3

Dohoda DBP, úč. spol. s mestom Spišská Nová Ves o projektovaní novej štôlne v mestskom lesnom priestore „Eibengrund“.

40. 1926 - 1937 3

Dohoda medzi mestom Spišská Nová Ves a DBP o predaji dreva z lesného oddielu „Stangenberg“ /dražobné a prenájomné podmienky, výťah zo zápisníc zo zasadaní mestského zastupiteľského zboru, žiadosť o vyznačenie rúbaniska/.

41. 1929 - 1938 3

Odpis dohody o vzájomnej výpomoci v dodávke elektrického prúdu a oddelením Vítkovického banského a hutného ťažiarstva v Rudňanoch /prv Koterbachy/ /firma Ruda/, zníženie ceny prúdu a iné.

42. 1937 - 1942 3

Podpisové formuláre prokuristov a členov správy.

43. 1938 - 1943 3

Odber elektrického prúdu z cezpoľných sietí Východoslovenských elektrární, úč. spol. Košice firmou DBP, ceny prúdu.

44. 1946 3

MNV v Spišskej Novej Vsi dáva výpoveď prenájomného pomeru mestských pozemkov v Roztokách DBP, úč. spol.

3. Korešpondencia s Gelnickým banským ťažiarstvom.

45. 1940 - 1944 4

Informácie o Gelnickom banskom ťažiarstve, banký majetok ťažiarstva, pohľadávky firmy Ruda úč. spol. v Rudňanoch /prv Koterbachy/ proti ťažiarstvu, žiadosť o nariadenie prevodu ťažiarstva firme DBP, výťahy o majetku z banskej knihy, rozhodnutie Ústredného hospodárskeho úradu

v Bratislave o tom, že podnik je nežidovský a iné.

4. Korešpondencia Národnej správy DBP so ŽB v Spišskej Novej Vsi.

46. 1946 - 1948 4
- Odovzdanie dokladov a korešpondencie. Sociálne, daňové, poistné a poplatkové záležitosti. Daň z obratu. Ceny železnej rudy. Zápisnica o odsúhlasení kont. Prihláška majetku DBP podľa vyhlášky ministra financií zo dňa 12. 12. 1945, číslo 153/45 Sb. a iné.

5. Záležitosti zamestnancov DBP.

47. 1937 - 1944 + S.a. 4
- Súhlas MNO so zamestnávaním poľských štátnych príslušníkov, žiadosť o udelenie súhlasu s ustanovením cudzincov za členov podnikových orgánov. Zápisnice o riešení mzdových požiadaviek robotníkov firmy DBP v Markušovciach. Úrazové poistenie robotníkov DBP v Markušovciach. Výmer Okresného úradu v Spišskej Novej Vsi o schválení funkcionárov firmy DBP. Počet zamestnancov v Markušovciach a iné.

6. Štatistické výkazy.

48.	1937 - 1945	4
<p>Štatistické výkazy o ťažbe rudy, ťažbe sádry, priemerných analýzach rúd, výrobných nákladoch, hrubom zisku, obrate za rudy, počte zamestnancov, vyplatených mzdách, daniach z obratu, výplatách penzistom, banských mierach, kutiskách, výmere pozemkov a iné.</p>		

II. Účtovné písomnosti.

1. Ročné firemné účty.

49.	1935	4
<p>Záverečný účet.</p>		
50.	1936	4
<p>Účtovné písomnosti: záverečný účet, výkazy platov zamestnancov a inventárny výkaz.</p>		
51.	1937	5
<p>Firemný účet: a/ Kniha bežných účtov /júl - december/ b/ Účtovné prílohy</p>		

52.	1938	5
Firemný účet		
a/ Hlavná kniha		
b/ Účtovné prílohy		
53.	1939	6
Firemný účet		
a/ Hlavná kniha		
b/ Účtovné prílohy		
54.	1940	7
Firemný účet		
a/ Hlavná kniha		
b/ Účtovné prílohy		
55.	1941	8
Firemný účet		
a/ Hlavná kniha		
b/ Účtovné prílohy		
56.	1942	9
Firemný účet		
a/ Hlavná kniha		
b/ Účtovné prílohy		

57.	1943	10
Firemný účet		
a/ Hlavná kniha		
b/ Účtovné prílohy		
58.	1844	11
Firemný účet		
a/ Hlavná kniha		
b/ Účtovné prílohy		
59.	1945	12
Firemný účet		
a/ Hlavná kniha		
b/ Účtovné prílohy		
60.	1946	12
Záverečný účet k 30. júnu.		

2. Rôzne účtovné písomnosti.

61.	1926 - 1937	13
Výtahy z obchodných kníh.		

62. 1937 - 1944 13

Nákup a predaj dreva.

63. 1938 - 1941 13

Vyúčtovanie odškodného s mestom Spišská Nová Ves za používanie
budov a pozemkov.

SNA, Slovenský banský archív

Register menný.

Ballestrem von Mikuláš	20, 22
Ing. Chrapo Branislav	13
Ing. Kalabis Ctibor	14
Ing. Kopetschke Wielfried	10

Register miestny.

Bratislava	12, 13, 45
Dobšiná	10
Hnilčik	35
Košice	43
Levoča	7, 16, 30, 38
Markušovce	16, 19, 47
Praha	22, 29, 30
Roztoky	16, 44
Rudňany /Koterbachy/	41, 45
Ružomberok	28
Slovensko	15
Spišská Nová Ves	17, 25, 36, 39, 44, 47, 63
Teplička	17

Register vecný.

baňa	10, 14, 19
blesk	18
daň	46, 48
dekrét	38
elektrárň	43
firma	4, 8, 11, 23, 25, 26, 30, 31, 32, 34,38, 43, 45, 47
formulár	42
fotokópia	16
gróf	20, 22
kniha - banská	45, 30
hlavná	52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59
bežných účtov	51
obchodná	61
kutby	21, 24, 29
kutisko	35, 48
lanovka	17

list živnostenský	5
majetok	15, 19, 20, 27
miera	
- banská	21, 27, 28
minister financií	46
nákres	19
obchod	13
plnomocník	7
podnik	12
povereníctvo	13
požiar	18
prokurista	42
priemysel	13
prúd elektrický	41, 43
rada správna	2, 3
register	4
robotníci	47
rúbanisko	40
ruda	24, 48
- železná	24, 46

- mangánová	24
sádra	48
spoločnosť banská	22, 29
- hutná	30
- účastinná	4, 6, 15, 44, 45
správa	9, 19
súd krajský	7, 16, 30, 38
štôlna	39
ťažiarstvo	41, 45
účet	49
- firemný	51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59
- záverečný	49, 60
úrad župný	12
výbuch	18
záležitosť	8
- daňová	46
- poplatková	46
- poisťná	46
- sociálna	46

zápisnica	1, 2, 3, 17, 46, 47
zhromaždenie valné	1
závod	19
železnica	16

SNA, Slovenský banský archív

Obsah

Zoznam použitých skratiek

I. Spisy

1. Zápisnice zo zasadaní správy DBP

2. Právne záležitosti

a/ Organizačnoprávne

b/ Majetkoprávne

c/ Ostatné právne záležitosti

3. Korešpondencia s Gelnickým bankým ťažiarstvom

4. Korešpondencia Národnej správy DBP so ŽB v Spišskej Novej Vsi

5. Záležitosti zamestnancov DBP

6. Štatistické výkazy

II. Účtovné písomnosti

1. Ročné firemné účty

2. Rôzne účtovné písomnosti

Register menný

Register vecný

Register miestny

Názov fondu: Drevársky a banský priemysel, účastinná spoločnosť

Značka fondu: DBP

Časový rozsah: 1917 - 1948

Počet inventárnych jednotiek: 63

Počet evidenčných jednotiek: 13

Stav ku dňu: 20. IV. 1971

Fond usporiadal: Jozef Surovec

Inventár zostavil: Jozef Surovec

Inventár sschválil: Jozef Gindl CSc.

Počet strán: 21

Počet exemplárov: 4

Prepísala: Lýdia Schneiderová

SNA, Slovenský banský archív